

Texten är automatiskt genererad. Vi har i nuläget endast möjlighet att erbjuda transkriberingar i obearbetad form.

Ett par välslipade geografiska glasögon. Är det vad som behövs för att det offentliga Sverige, kommuner, regioner och statliga myndigheter ska bli bättre på att lyfta landsbygdsperspektivet i sitt arbete? Ja, det menar i alla fall Tillväxtverket som nu tagit fram ett metodstöd för den som vill få bättre förståelse för frågor som berör landsbygderna. Så hur gör man då för att lyckas med detta? Vad krävs egentligen för att man ska slipa sina geografiska glasögon och sedan inte tappa bort dem? Jag heter Håkan Montelius och du lyssnar på podden Landet. En podd från Landsbygdsnätverket.

Ja, hur är det egentligen med den geografiska synen bland kommuner, regioner och myndigheter i Sverige? Det ska vi reda ut lite grann idag och det tänkte jag göra tillsammans med dagens panel som består av tre personer. Först och främst hej och välkommen till Evelina Selander från Tillväxtverket. Hej hej hej och hej även till Björn Ohlén från Västra Götalandsregionen. Och sist men inte minst Eva Petrén från projektet Hållbar stadsutveckling i Dals-Rostock. Hej hej. Hej Eva! Du sitter i Dals-Rostock. Det är i Dalsland förstår vi. Björn dig hittar vi i Göteborg och Evelina du sitter på Tillväxtverket i Östersund. Vi har ganska bra geografisk spridning i dagens podden och jag tänkte börja med dig Evelina. Du jobbar ju som sagt på Tillväxtverket på Enheten för landsbygder och lokalkapacitet. Ni har tagit fram det här metodstöd som handlar om att stärka landsbygd perspektivet. Jag tänkte börjbara med det begreppet. Vad innebär det egentligen att man stärker landsbygds-perspektivet? Vi pratar om att putsade geografiska glasögonen eller stärka landsbygdsperspektivet. Vi ser att fler kan göra mer för utveckling i Sveriges landsbygder och det metodstöd som vi har tagit fram, det består av en vägledning för livskraftiga landsbygder, ett antal konkreta verktyg för det här görandet hos offentliga aktörer och också ett antal lärande exempel från kommuner och regioner och myndigheter. Metodstöd ett vänder sig till både kommuner och regioner och myndigheter som vill kunna putsa de här geografiska glasögonen. Och vad innebär det att man sätter på sig och putsar de här glasögonen? Om vi blir lite konkreta? Det skulle kunna innebära att man tar hänsyn till platsers skiftande förutsättningar. Det ser olika ut i landet, olika förutsättningar på olika platser och det behöver man ta hänsyn till i till exempel insatser eller projekt som man gör. Och tar man hänsyn till det så skapar man också förutsättningar för alla att kunna bidra och ta del av samhället.

Skulle du säga att det offentliga Sverige har varit dåliga på att ha de här glasögonen på sig? Man skulle kunna säga att vi kan görabättre. Det finns utvecklingspotentialbåde hos myndigheter och hos regioner och kommuner.

Och politiken pekar ju särskilt ut nationella myndigheter att här har vi inte haft tillräckligt putsade geografiska glasögon.

Och jag tänker att vi ska gå vidare här i samtalet till dig, Eva. Du sitter ju som sagt som processledare i projektet Hållbar platsutveckling i Dals Rostock i Dalsland. Du kan börja berätta lite grann om det här projektet. Vad innebär det? Hållbar platsutveckling?

Jag fick ju en fantastisk möjlighet från regionen helt enkelt att få ett stöd att få den här extra pushen för det fantastiska som redan finns på platsen.

Dals Rostock, en liten ort med 800 invånare. Men enormtmycket engagemang. Många olika parter som gör mycketolika saker. Företag, föreningar och ett lokalsamhälle som vill. Men det som krävdes var ju någonstans att få ihop allt detta. En samordning, en spindel i nätet och koppla ihop så att man drar åt samma håll och som har målbild. Och att det finns också ett sätt där man kan samla allting. Det skulle jag väl sammanfatta. Det var väl syftet med heladen processen som vi hållit på med nu i 18 månader. Målet var ju att den här processen, alltså stödet, har ju en viss tidsbegränsning och man säger men det skulle inte begränsa processen som sedan fortsatte. Vi har ju landat i att starta en förening som ska fortsätta det här arbetet så det är kortfattat. Det är svårt att kortfatta svara på en fråga när man har jobbat med någonting i 18 månader. Jag förstår det, men det konkreta är att ni har i alla fall skapat en förening utifrån den här processen som du arbetar med platsutvecklingen. Precis det vi har gjort att kartlägga. Vad vill alla här på platsen? Vad har man för mål? Vart ska man någonstans och på vilket sätt ska vi jobba? Och så har vi tagit fram olika arbetsgrupper och har nu en stark styrelse som jobbar vidare med det här. Det är fantastiskt roligt. Och då har ni arbetat med stöd av Västra Götalandsregionen och Björn Ohlén bland annat. Björn, Vill du berätta vad i din roll som du jobbar som regionsutvecklare på på Västra Götalandsregionen?

Vi har tagit fram ett sätt att jobba med små orter eller rättare sagt stödja utvecklingen på små orter.

Och det vi egentligen gör är att vi på olika sätt främjar att man jobbar ihop bättre på platsen och då gör vi det med ett litet ekonomiskt stöd som vi är medvetna om är alldeles för litet. Men det möjliggör åtminstone att någon som Eva till exempel några timmar i veckan kan jobba med att hålla ihop

lokalsamhället. Det bygger nog en heldel på att man också jobbar ideellt men ändå får en stimulans. Och sedan har vi coachningshjälp. Så vi ärett antal personer i regionen som har gjort det här några gånger och kan varabollplank, inte driva men kansketsisa eller koppla ihop med andra platser som har gjortliknande resa tidigare. Så två sätt att stödja kan man säga att vi här. Jobbar ni redan i dag utifrån det här metodstödsom Tillväxtverket tagit fram? Ja, det vet vi hartagit fram vårt sätt att jobba med hjälp av finansieringfrån Tillväxtverket. Och vad säger ni Björn och Eva om det som Evelina beskriver om att man ska sätta på sig de geografiska glasögonen och slipa dem? Har ni dem på er i ert arbete? Ja, men det får man nog försökaha. På en plats som Dals-Rostock så hänger ju alla frågor ihop. Kommer upp på kommunal nivå så är det. Plötsligt hamnar man i olika avdelningar och det är ännu värre på regional nivå. Värst blir det på nationell nivå, men det kanske det inte blir. Det kanske finns det tid, men det blir väldigt lätt sektorssamhälle ju längre upp man kommer. Det är en utmaning för platser att man måste veta olika telefonnummer och olika personer att kontakta om man har frågor. Och vi försöker jobba som att det inte fanns väggar mellan avdelningarna. Det där är ju jättelätt att säga och skitsvårt att göra, men det är målsättningen i alla fall.

Men jag skulle väl också säga att det här projektet har varit till en del att kunna ta på sig olika glasögon, om jag får kalla det så. Utifrån mitt perspektiv på platsen så har det gett oss dels att vi har fått en bättre insikt i varandra på platsen, för där måste man alltid börja med att genom att vi haft ett stöd av regionen så har vi kunnat berätta för regionen hur vi tänker. Men vi har kunnat få ett utifrån perspektiv in i processen som vi aldrig hade fått annars. Men en stor del av vår process har ju också handlat om att skapa en ännu bättre samverkan med kommunen och få en förståelse mellan platsen och kommunen. För kommunen har ju varit en stor del i den här processen och det var också ett krav från regionen vilket jag tycker stärker kanske den målsättningen som finns med processen. Hos oss har det fungerat fantastiskt bra och det är en av de största behållningarna också att nu skriver vi en samverkansavtal med kommunen. Men nu hamnar ju detta på låg nivå när man pratar så här. Men det som jag tycker är ju att börjar man med bättre insyn på platsen så kommer det till kommunen och så plötsligt så har vi personer från regionen på besök som träffar oss. Det är också en tyngd med en förståelse åt alla håll. Så jag tycker absolut det har blivit en effekt och det har varit väldigt, väldigt roligt men också väldigt roligt att möta

alla på platsen här som har fått ta del av det som aldrig hade skett annars. Evelina, det som vi hör här nu av Björn och Eva och berätta. Är det så här det är tänkt att fungera? Är det här bra exempel på när man när man jobbar på på

rätt sätt med rätt glasögon på sig? Jag tycker absolut att det låter somen mycket bra sak att man får den här förståelsen för olika aktörer och olika aktörers roll i samhällsutvecklingen. Att kunna ge ett litet bidrag från regionen, det är ju jättemycket värt för de lokala aktörerna sedan landsbygdsperspektivet måste in i hela alla frågor. Det går inte att tänka att landsbygd är en enskild sakfråga, för det handlar ju om hela samhället, utvecklingsfrågor och alla utmaningar som finns.

Och Björn, ni som sitter aktivt och lite närmare på en regional nivå och tittar på olika aktiviteter i olika föreningar, hur jobbar ni?

Hur ser er process ut när ni jobbar med att fördela stöd? Vi är ju på lite annan nivå, men det är fortfarande en hög flyghöjd. Västergötland är 49 kommuner. Jag vet inte hur många mindre orter det finns i Västra Götaland, men det är många hundra.

Därför jobbar vi ganska mycket med utlysningar.

Då går vi ut och nu har sex platser möjlighet att jobba med sin lokala utveckling under två år. Och så får man ansöka.

Det tycker vi är ganska bra. Det är nackdelen är ju att man får invänta ett utbildningstillfälle, men annars tror jag att det är ganska bra att det är några platser som jobbar parallellt så man kan bolla med varandra och så där på ett annat sätt än om man sitter och jobbar helt isolerat.

Är det främst att ni gör utlysningar och att ni fördelar medel? Är ni också med som bollplank och coachar? Det är vi inte. Det är inte vi som driver den lokala utvecklingen utan vi försöker bara riva så mycket hinder som möjligt. Hur då till exempel? Vara bollplank till exempel. Ibland kan det vara Melleruds kommun, får vi säga att Dals- Rostock ligger i. Det är en kommun som verkligen har förstått att man behöver jobba nära sina lokalsamhällen om det ska funka med den kommunala servicen och att hela kommunen ska fungera. Ibland kan det vara att vi kan behöva vara lite dörroppnare till en kommunaltjänsteman för att det kan ha varit ganska långt mellan platsen och kommunen. Då kan regionen ta den rollen långt. Hur då menar du? Det kan ibland till och med vara lite

motsättningar mellan en liten ort och kommunen. Man tycker att alla resurser hamnar i huvudorten och vi får ingenting och kommunen är dumma. Och så sitter man och knyter näven i fickan ute i en lite mindre ort i Dalsland. Det där är ingen brabörjan på ett samarbete med kommunen. Så ibland kan vi ha den lite medlande rollen också, förutom att bara vara bollplank. Ja, men jag skulle säga att det som har varit roligt här är att kommunen har sett styrkan som Björn

säger, att de säger att vi vinner på att det är en stark samverkans Dals Rostock. Vi vinner på att ha en part att prata med där istället för att försöka nå varje enskild aktör i det med ansökan så var det ju också så att kommunen kunde ringa till regionen. Det vet jag att de gjorde det också för att prata och bolla. Men vänta nu, finns det ett sätt för oss att satsa på? Och där kunde ju regionen ge ett svar som jag på platsen aldrig hade kunnat. Jag kan ju påstå det, men det kommer ju bara från mig. Evelina Selander på Tillväxtverket. Det här med att regioner, kommuner, statliga myndigheter och lokala aktörer till viss del kanske ser saker på olika sätt och att man inte alltid är överens om att det ibland kan bli konflikter och att det kan vara svårt att samverka. Hur mycket belyser ni de frågorna i metodstödet? Vi pratar ju mycket om denna fler-nivåsystemet. Kan då en kommun eller en region bättre ta hänsyn till dessa olika platser, olika platser skiftande förutsättningar och också ha koll på vilka aktörer som finns? Då kan man också bättre göra sitt jobb och bättre ta hand om den här kraften liksom ta tillvara på kraften som finns i lokalsamhället. Jag tänker att det är en win win i det också. Både att man kan ta tillvara på kraften när man skapar förutsättningar att bo och verka i hela landet, i alla delar av landet och ta tillvara på det. Men finns det inte risk att en kommun och en liten ort i kommunen? Att man har olika syn på hur utvecklingen ska gå och åt vilket håll man vill? Jo, men det är klart att för en kommun eller en region så måste man alltid göra prioriteringar. Men kan man göra de där prioriteringarna på att man har kunskap och gör det på ett grundat sätt. Om alla blir bättre på att putsa de där geografiska glasögonen i sin verksamhet så blir vi också bättre på att ta tillvara på platser skiftande förutsättningar och anpassa insatserna utifrån det. Då ökar också chansen att insatserna blir mer träffsäkra. För det är ju också så att det finns en urban norm som i många fall kanske medvetet eller omedvetet påverkar våra beslut hos offentliga aktörer där staden ges ett tolkningsföreträde framför landsbygden. Ibland ser man ju spår av det där som Björn säger, att det här är inte

ett bidrag bara för att det råkar vara Dals-Rostock, utan det är en investering. Men ibland ser man de där orden och begreppen som

är investeringar i städer. Det är nytänk och innovation i städer och i landsbygden så är det bidrag eller någonting som man gör för att man måste

förstå och hantera den geografiska normen. Det är ju också en offentlig aktör, ett verktyg att lyckas bättre.

Björn vad har stora utmaningar för att få arbetet att fungera? Uthållighet över tid är det. Vi går in med lite medel under en ganska kort tid, ett och ett

halvt år. Den sköra perioden ärdär Dals-Rostock är nu. Vi kan intestödja lokal utveckling i all framtidutan vårt stöd tar slut efter ett och ett halvt år. Då är det jujätteskört för då måste man hitta ett annat sätt attantingen jobba gratis på platsen eller hitta ett annat sätt att finansiera Eva,till exempel på några timmar i veckan. Det är de modellerna. Det ärinte många som har knäckt den nöten hur man gör det. Det är välen utmaning. Eva hur ser du på situationennu när ni är i den här sköra fasen? Ni harfått stöd från regionen under en period och nu skaföreningen så att säga stå på egna ben. Vad ser du utmaningar framöver?

Nej, men det är ju precis som Björn säger att det är ju. Jag skullesäga att det är en övergångsfas nu. Sen skulle jag säga att det handlarom en styrka som finns på landsbygden som kanskejag uppfattar inte fanns på samma sätt när jag bodde i en storstad.Det är det enorma engagemanget

och att man är så nära allting. Är det så att jag är med här och hjälptill med min grävmaskin för att anlägga den här

nya parken, då kommer jag gåtill den parken med mina barn.

Det finns en massa exempel på det, men där finns det en enorm styrka. Jag tror attdet handlar om mycket om organisation

och att man då kan fördela ut och våga delegera. Jag vågardelegera det som jag har gjort, men att man under processen har byggtoch förankrat tillräckligt väl så att folkfortsätter engagemanget. Jag skulle nog säga att det är en störrebrist att förlora engagemanget än att förlora pengarna. Hur har ni jobbatmed det för att skapa förankring och få det här engagemanget?

Jag ägnat mycket tid under min tid som processledare attprata med folk och försöka lyssna på folk.Även de som kanske inte tycker lika som jag.

Därför också att det handlar om det. Det viktigaste är nog inte att man tyckersamma, utan att man pratar om det. Nästa gång kanske det blir ett beslut somnågon annan blir glad för eller för att man har samtalet kringdet och försöker kontinuerligt hakontakt. Sen tror jag det är viktigt att samlas kring någonting. Nu görvi det här fysiska. Det syns någonting, men nu ärdet en lokal som renoveras och inreds där. Det blirett bibliotek för alla och då blir det någonting som blirverkligt. En fråga som jag har till erallihopa här som vi kan ta i turordning. När man är många olika aktörerpå nationell, regional, lokal och superlokal nivåibland, hur gör man då för att ändå få till ett helhetstänk därman samspelar och att aktörer på olika nivåerändå samverkar och stärker varandra? Om vi börjardig Evelina. Den här förståelsen är jätteviktig.Man behöver prata med varandra, som Eva säger. Man behöver förståvarandras roller i systemet

och få till ett samarbetsklimat som fungerar där man inte är. Så att man på en ort inte känner att all kommunens resurser hamnar ändå i centralorten. Vi är också viktiga. Jag tänker att kunskap och

kommunikation. Kommunikation är viktiga nycklar för att nå fram. Björn, säger du? Jag tänker att det är viktigt, jag tror att en utopi att tro att vi kan jobba helhetsmässigt mellan olika nivåer. Men den viktigaste kopplingen är lokalnivå, den kommunala nivån för nästan alla frågor som dyker upp i en lokal process i Dals-Rostock de är kommunala frågor. På regional nationell nivå, så tror jag att det är finansiering och regelverksamhet är det vi kan jobba med. Eva till sist, vad säger du? Jag tror att det handlar mycket om kunskap. Vad har vi på platsen? Vad har ni på regionen? Vad har ni på kommunen? Så att man får förståelse för vad det man kan göra, vem gör vilken bit och hur kan vi göra det starkare tillsammans? Den kunskapen och den stoltheten som den bringar till platsen försvinner ju inte bara för att de här 18 månaderna tar slut, utan det finns ju kvar. De uppbyggda relationerna, de kontakterna, det är kanske minst lika viktigt som pengarna? Ja, det tror jag. De är också personliga och som vi har byggt det så har vi fast anställd ordinarie personal som jobbar med det här, inte en projektledare införartion månader som slutar sedan. Det kan ta 3-4 år så hör en plats av sig igen om en sak som dyker upp. Nu är det moget. Kan vi få hjälp med detta? Och då finns vi där.

Hörrni, avslutningsvis då om vi ska hjälpa lyssnarna här att putsa sina geografiska glasögon. Nu plockar vi fram putsduken i högsta hugg för att fortsätta på liknelsen. Vad är ert bästa råd för dem som vill fortsätta jobba med att stärka landsbygdsperspektivet och att jobba mer med platsutveckling?

Ja, jag tänker att man behöver fundera på vad ger det för nytta för oss då? Att vi faktiskt gör det här, att vi tänker lite annorlunda och får mer hela landet eller hela vår kommun. Vilka nyttor får det? Kan man ha som argument till sina chefer eller sin ledningsgrupp eller sina kollegor på myndigheten eller kommunen.

Björn, vad är ditt råd här? Plocka fram putsduken. Ja, men jag tror att det är att jobba med att stärka den lokala nivån som är grejen för regioner och kommuner. Inte gå in och ta över eller driva verksamhet utan faktiskt jobba med att stötta dem som bor på platsen. Det är ni som är bäst på hur man utvecklar Dals-Rostock. Det är inte kommunen eller Västra Götalandsregionen. Och det är viktigt att vi håller koll på det. Det finns ganska många projekt där man kommer uppifrån och drar igång utveckling och sedan

självdördet när den satsningen är slut. Så jag tycker det är ett annat sätt att jobba, men då måste man också ha lite uthållighet.

Och Eva till sist? Men jag skulle säga våga se styrkan som finns på alla de här små platserna. Det är det, för det engagemanget får man, det tillsammans är det en enorm, enorm styrka som sprider sig helvägen upp till toppen skulle jag säga. Eva Petré, tack för att du var med i podden och lycka till med ditt fortsatta arbete i Dals-Rostock. Tack så mycket! Och jag säger också tack till Björn Ohlén på Västra Götalandsregionen och Evelina Selander på Tillväxtverket. Tack, tack! Podden landet är slut för den här gången och det här var också sista avsnittet som ni hör med mig som programledare. Från och med nästa avsnitt är det programledaren Sandra Neergaard-Petersen. Så med det vill jag passa på att tacka för mig och rikta ett stort tack till alla er som har medverkat i podden och även ett tack till dig som har lyssnat. Den här podden hade inte varit någonting utan er. Den hade heller inte varit någonting utan vår kära redaktör Ingrid Whitelock som gör mycket av arbetet i kulisserna för den här podden som produceras av Landsbygdsnätverket. Tack och hejdå.